

ૐ વાંચી વિચારી અને ધનસાફ કરો. ૐ

ગોંડળ મળના રૂદન ગીતો.

જેમા ગોડળ પ્રજા ઉપર નોકરશાહીના જુલ્મો અને
અત્યાચારોનો આબેહુય ચિતાર કાવ્યમા આપવામા
આવ્યો છે તે શીત્રાય મુખમની મોજલી પ્રજા
જે ફેશનની શીશવારીમા ધર્મ ભુલી કુટેવોના
ભોગ થઇ ગઇ ભાન ભુલી ગય છે
તેનો પણ સમાવેશ છે

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર:—

છોટાલાલ કેશવલાલ મહેતા,

માધવાવ પાસે, વહવાણ.

આવૃત્તિ ૧ લી]

[પ્રત ૧૦૦૦]

સન ૧૯૨૫.

જે આના.

સિદ્ધ કરનાર:—છોટાલાલ કેશવલાલ મહેતા,

માધવાવ, વહવાણ

ગોપનાર:—શા. મજનલાલ જમજીવનદાસ, [૧૦૨૪૫૮૧]

શ્રી 'સરસ્વતી' કાપખાણ, નાગદેવી રસ્તો, મુખર્ષ, ૩

ગુજરાત વિદ્યામંડળ ગ્રંથાલય અમદાવાદ

ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંસ્થા
સત્યતાને બાધનારી, બાપુ તારી બેડીયુ,
પ્રપચોને પોષનારી, બાપુ તારી બેડીયુ
જો પ્રજા કરી અગ્નિચોને, મુગ દહને પુરશે,
તો જલમા જમદુતને, ફરીયાદ કરશે બેડીયુ.
પછી ચમરાજના દરબારમા, પોકાર થાશે પાપના,
તો પાપીયોને દડવાને, લેશે વહાલો બેડીયુ.
ધર્મ કરા રાજ્યમા, આ પાપના ઇ-સાફ છે,
કેદના છે કાયદા ને, ફાયદામા બેડીયુ
બોળા રાજા બાન લુલે, નોકરો ભરમાવતા,
અમ દેશને એમજ પડી, પરદેશ કરી બેડીયુ
ખેઝાર ને દેશજી તણો, દીલમા લેજો દાખલો,
રાણકદેવી સતીને, સીંદરાજ કરી બેડીયુ.
હવે રામ જેવા રાજ્યમા, કુબનો સહેવાસ છે,
રાવણુ જેવા નોકરોથી, સીનાજીને બેડીયુ.
તે કૃષ્ણના દરબારમા, કસનો વહેવાર છે,
આજુ બોલો બાપલા, છે દેવકીને બેડીયુ.
નાવ તાર એ જાડેજા, એમ છે એથે ચડ્યુ;
તોરલ જેવી સતીને, છે બધન કરી બેડીયુ.
કલમ ૧૦૮નો શું ઠાઠ, આ ભવમા થયો;
રોતા રૈયત વાંકમા, ને રાજદ્રોહની બેડીયુ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૮-૮૮ વર્ષીક

પુસ્તકનું નામ ગોંડલ પ્રજાના રૂઢનગરનો

વિષય ૬-૧૩

ગુજરાત વિધાપાઠ મંથાલ
અમદાવાદ
"સરની કોંધીરાઈટ રામદ" ૩

ગમગીન છુ ગોડળ મહી, રક્ષક કાષ જોયો નહિ;
જાન જુલ્યો જાપલો, દાતાર તોડે જોડીયુ.

(૨)

જગો સર ભગવતસીંહજી, પ્રજાજન કરે પોકાર,
આ શી દશા થઈ તારીરે, વગેવે કાઠીયાવાડ.
હિન્દુ મુસલમાન જગો, ન્યાય જાપુ પાસે માગો;
હવે રાજહઠને ત્યાગોરે, વગેવે કાઠીયાવાડ.
હવે જુલ્મોની હદ આવી, સૌરાષ્ટ્ર બંધ કરાવી;
રંગરાયપર ફેરવી ચાવી, વગેવે કાઠીયાવાડ.
જેલમાં પુર્યા છે નેતા, દુ ખો અતિથે દેતા;
પકડે છે સાચું કહેતા, વગેવે કાઠીયાવાડ.
જાપુ છે પ્રજાને પ્યારો, નોકરશાહીના રસ્તો ન્યારો;
ખાકસારે કીધો ઘોટાળો, વગેવે કાઠીયાવાડ.
ગોડળ પ્રજાના બાધજો, ચેતીને સર્વ ચાલો;
જીવરામ બડાવી મારે, વગેવે કાઠીયાવાડ.
દુઃખો પડશે ઝાઝા, પણ સત્ય ન મેલે માઝા;
બાધ ન્યાય દેશે રાજ, વગેવે કાઠીયાવાડ.
સૌરાષ્ટ્ર પત્ર કહે છે બંધ કરી, વગેવે કરે છે,
આ અમૃત નહિ ડરે છે, વગેવે કાઠીયાવાડ.
નોકરશાહીના જુલ્મો સાંખી, હવે જુલ્મોને જાપુ ઝાંખી;
ઘોટાળી કલમ સાકી, વગેવે કાઠીયાવાડ.

(૩)

હાથ વાયરે જોડળના જુલ્મોની કહાણી,
 દેશી રાજ્યમાં હદ એને વાળીરે—હાથ,
 દેશી રાજ્યમાં અમાર પાડ્યો,
 ક્ષત્રીવટને લખવાને લાગ્યો,
 જોડળ રોટમાં જુલ્મ છવાયોરે—હાથ.
 જુલ્મી રાજ અને અમલદારો,
 પોલીસ કહેતી કે મારો મારો,
 કેાણુ સુણે આવા પોકારોરે—હાથ
 ધોરાજીમાં તો જુલ્મ બહુ થાયે,
 દુ ખ દેખીને કાળજી કપાયે,
 જોલ જાવાથી દુ ખ દુર થાયે—હાથ.
 આસન કેદની સગ તો દીયે છે,
 લાંચ રસ્તે તો જુલ્મી લીયે,
 જમત આપું આ રોદણુ રૂવે છે—હાથ.
 વીર નરો તો જોલમાં જાયે,
 ઉટ કવી તો પેદા થાયે,
 વેદ જીવરાજ બહુ પકાયેરે—હાથ.

(૪)

જોડળ રોટના દિવાનજી, આ કીધો કાળો કેર,
 જોળી પ્રજા પર દીલમાં રાખી, વાળ્યુ તમે શું વેર.
 દિવાન તણી દિવાની, નીચા- તણી નીચાની;
 અર્ધ સુઘ કર્યું ધૂળપાણી, કીધો શુ કાળો કેર.

અકાન ધણીતો પોતે, યુનો છંદાવે ધરમાં;
અરજી આપો બાપુને, આ કમનો છેજ ન્યાય.
તારા રાજ્યમાં અધારું, હું લખતાં પશુ કટાણુ,
કાઢવા બેઠો દેવાણુ, કીધો શુ કાળો કેર.

(૫)

જગતના ન્યાય ખાતામાં, ગોડળનો ન્યાય ન્યારો છે;
અમલદારો પ્રજાને જો, રીખાવે એજ સારો છે.
જાહે ગાધીનું મરી જાય, છતાં એ કેસ ઉભો છે;
વખત જતાં પ્રજાના, સેવકોને એ પીડનારો છે.
જાહે ગોડલ મહી કુત્રા, નહીં રહેતા ફરે તોપણ;
ધોરાજી ગામના માટે, નવા હુકમો કઢાવે છે.
ખીચારા દેશ પ્રેમીઓને, સીધાવી જોલની બંદર;
રીખાવી કષ્ટ આપીને, કહે બાપુ અમારો છે.
પ્રજાને ન્યાય ના આપે, કહેતાં ધમકીઓ આપે;
અમારા નૃપતી જણે, અમલદાર એજ સારો છે.
વખત જતાં તમેને પશુ, જતાવીશું અમલદારો;
અમે બાપુજીના છેએ, અને બાપુ અમારો છે.
અમારી એજ છે વિનતી, ગોડળના નૃપતિ પાસે;
અમેને ન્યાય આપોને, અમેને ન્યાય પ્યારો છે.
કહે છોડુ પ્રજાને, માનજો નેતા હવે એ;
ઉમર મરાણા પ્રજાક બાર્ડ, એમ. જી. ધોરાજીવાળો.

† ધોરાજીના મુન્સફ મી મુલજીક ગાધી નેઓ હાથ દેવડોડ મુન્સિયા

(૬)

ઉઠો ગોડળનિવાસી, કયુ સમય મફલતમે ખોતે હોઃ
 જમાતા જગ ઉઠા સારા, મગર તુમ શીરભી સોતે હો
 કભી રાજને ધતનાભી, ન પુછા હમ મરીઓસેઃ
 કે કયુ તુમ આસુ ઓકે તારસે, મોતી પીરોતે હો
 ઉધર તુમ રેલ સ કટ ફડમે, એક લાખ દેતે હોઃ
 મગર રૈયત કરે શીકવા, તો ઉસકો જેલ દેતે હો
 નહિ કયા ખોપ્ર અય રાજ, તુએં એક રોજ મરના હૈ,
 હમારે વારતે ઈન્સાફમે, કયુ દર કરતે હો.
 હમારી આહોંકે શીલે, ઉભલકર આગ હોવે ગે,
 ઉસી વખત તુમભી કહે દેગે, કે તુમતો ઠીક કહેતે હો
 અગર બરબાદ કર દેગા, હમે તુ બુદ્ધમ શાહીસે,
 મગર ગમગીન હોના નહિ, કભી દુનિયામે રસ્વા હો.
 દુવા સુન લે તુ અય મોક્ષા, હિદાયત દે તુ રાગદોઃ
 મીરે ગમગીની રૈયતકી, અગર ઇન્સાફ અચ્છા હો

(૭)

અમે તો ન્યાયના બૂખ્યા, અમેને ન્યાય પ્યારો છે,
 પ્રજાની કરતાં સેવા, પ્રજાને ભાવ પ્યારો છે.
 કદી અમ દેશનેતાઓ, બલેને જય જેલોમાં,
 પૂરીને કષ્ટ આપો, જેલનું પશુ દાર પ્યાદ છે.
 પ્રજા આખી કરે ફરીયાદ, ગોડળનાં નૃપતી પાસે,
 અમેને ન્યાય આપોને, અમેને એજ પ્યાદ છે.

જાલે અં સત્તારાને, દીઓ તકલીફ જેલોમાં;
 વગર સ્વમાનથી રહેવું, સકળ સ સાર ખારો છે
 વગર વાંકે પુરે અમને, અમલદારો ખુશી થઇને,
 કહો બાપુ તમોને એ, બધું લાગેજ સાર છે
 અમારૂં તો થવાનું જે, હવે તે થઇ ગયું બાપુ,
 બતાવીશું જગતને પણ, કે એમા કોણ સાર છે
 હવે તો જાણી લીધું છે, કાઠિયાવાડે બધું પોકળ,
 કરે જે જુદામ અમ ઉપર, સ્વદેશી બાઈ અમારો છે

(૮)

એકડે એક રાખો સત્ય ધરમની ટેક—

મારા બધું ન્યાય મેળવવો રહેલ છે

બગડે એ બોલો દુરી શ કરની જે—	”
ત્રગડે ત્રણ રાખો ન્યાય મેળવવાનું પણ—	”
ચોમડે ચાર દુ ખનો કરો કંઈ વિચાર—	”
પાંચડે પાંચ સત્યને નથી આચ—	”
છમડે છો જેલમાં જનારાની જે હો—	”
સાતડે સાત જુદાથી છોડો વાત—	”
આઠડે આઠ રાખો હાજી અજીજનો ઠાઠ—	”
નવડે નવ જેલમાં જનારાની વાટ જોઈ—	”
એકડે મીડે દશ પચ્ચીસીટીને દેશો જશ—	”
એ એકડે અગીયાર જેલમાં જવા થાઓ તૈયાર—	”
એકડે બગડે બાર જેલમાં જવા છીએ તૈયાર—	”

મારા બધું ન્યાય મેળવવો રહેલ છે.

- એકડે તમડે તેર ચોપડી પોચાડો ઘેરઘેર— ”
- એકડે ચોગડે ચોઠ છોડો જન મોટું તુત— ”
- એકડે પાંચડે પદર નામ નોંધાવો પબ્લીસીટીની અદર— ”
- એકડે છમડે સોલ હવે ખૂની ગયું છે પોલ— ”
- એકડે સાનડે સત્તર પહેરો સત્યતાનું અખતર— ”
- એકડે આઠડે અઠાર જૂલમોને કાઢો ખઠાર— ”
- એકડે નવડે ઝોગણી જૂલમોને લેશે જોગણી— ”
- બમડે મીડે વીશ છોટું દેહે આશીશ— ”
- બમડે એકડે એકવી બાપુની જેલો ભરવી— ”
- બે બમડે બ વી શોધો ન્યાય મેળવવાની ચાવી— ”
- બમડે ત્રમડે ત્રેવી સત્તાર બાપુએ જેલ સેવી— ”
- બમડે ચોમડે ચોવી હરીશ કરની વાટ જોવી— ”
- બમડે પાંચડે પચીશ ન્યાય મળશે અચિત્ત— ”
- બમડે છમડે છવી ન્યાય મેળવવાની પ્રેરણા કરવી— ”
- બમડે સાનડે સત્તાવી હાજી અજીએ જેલ ખતાવી— ”
- બમડે આઠડે અઠાવી ફરિયાદી વિના કેસ લીધો ચલાવી— ”
- બમડે નવડે ઝોગણીશ જુલમી પાડશે ચીશ— ”
- ત્રમડે મીડે ત્રીશ હીન્દુ મુસ્લીમ છોડી દોને રીશ— ”
- ત્રમડે એકડે એકતરી, જોડળ સ્ટેટની મુશ્યુએ હીસ્ટરી— ”
- ત્રમડે બમડે બત્રી જુલમો ચલાવે રીત આડકતરી— ”
- બે ત્રમડે તેતરી ગરીબોનાં ખીસાં ખાય છે વેતરી— ”

મારા બંધુ ન્યાય મેળવવો રહેલ છે.

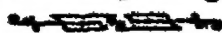
ત્રમડે ચોગડે ચોત્રી ચોવીસમીએ રહીતી ચોડી— ,,
 ત્રમડે પાંચડે પાંતરી જેલમાં જવાથી થાશે ખાતરી— ,,
 ત્રમડે છમડે છતરી જેલની કાટડીની કીધી ગણતરી— ,,
 ત્રમડે સાતડે સાડતરી દેશોદેશ થશે ફજેતી— ,,
 ત્રમડે આઠડે આડતરી ઇસ્માયલિ હોટલ ઉપર ઑરીસ— ,,
 ત્રમડે નવડે ઓગણચાલીસ જેલની કાટડીયો ખાવીસ— ,,
 ચોગડે મીડે ચાલી હીન્દુ મુસ્લીમથી પડશે તાળી— ,,

(૬)

જે દેવમાં નહીં દિવ્યતા, તેને પુછતે શુ કરે;
 જ્યાં લોકહિત જળવાય ના, તે રાજને શીર શુ ધરે.
 જ્યાં કાયદારૂપે કુહાડો, કાપ મૂકી પરવરે,
 કસાઈ કરમાં જઇ પડ્યો, કાયતાન સેવા શુ કરે.
 જ્યાં જુદમ ને અન્યાયનાં, અંગાર અઝોખર ખરે,
 એ જુદમીની સત્તાના પહે, આત્મા સમર્પણ શુ કરે.
 માતૃભૂમિના ચરણમાં, શીરને ઝુકાવ્યુ છે અમે;
 ધડથી જુદું થાશે બલે, પણ જુદમીએને નહીં નમે.

(૧૦)

આન્ટરોડનું વર્ણન.

શંખેર.

સુખર્ષ સહેરની નાજુક નારી, ફેશનમાં હે પ કાતી;
 આદીની સાદી પહેરે તો, કમર તેની ટુટી જાતી.

(સર્વેશ્વર)

મયો સુમધ દીન એક દારો, નારી અનુપમ મે નીરખી;
હશે ખરેખર ઉચ કુટુંબી, પણ વેશ્યા સમ મે બાળી.
અનુપમ રમતુ પોલકુ પહેર્યું, હશે મદાપી પંદરનું,
પણ બારીક ને ફેશનેબલ, અમ જણાયે અદરનું
કુમ કુમ ચાલ્સો રૂડો રૂપાળો, હસ્તમહી રમાલ રૂડો,
કરમ હી કાચની બગડી, બાલ્યો એક રિવાજ ભુડો
વિચાર કરતા આન્ટરોડનો, ખેલ જોવાને હુજ મયો,
અહીં પણ આવો ખનાવ અનર્તા, વિચારમા હુ લીન થયો
પડીયા પાડી બેત્રણ યુવતીઓ, થીએટર પાસે ઉભી હતી,
દેખાવ હતો વેશ્યા જવો પણ, ઉચ કુટુંબની સ્ત્રીઓ હતી
છગ્લીશમાં કંઈ ગોટપેટ કગ્લી, મને ન તે કમ સમજાયુ;
બેત્રણ શબ્દો સુજરાતી વાપર્યા, તેથી કમક મૂને ધ્યાન આવ્યું.
સાડા નવનો વખત થયોને, હું પણ રૂપીઓ ખર્ચીનેજ મયો,
તે સુંદરીઓ જોઈને બાઇઓ, વિચારમા હું પડીજ મયો
મેં જણ્યુ આ સ્ત્રીઓ સાથે, શેઠ ખીજ આવ્યાજ હશે;
આડી અવળી નજરે જોતા, પુરૂષ મને કોઇ નાજ દીસે.
“ચોપડીવાળા ચોપડીવાળા,” કહી શેઠાણીએ શ્રુતો મારી,
ચોપડીવાળો તુરતજ આવ્યો, કહો કોને જોઇએ છે બાઈ.
ચાર આના યુવતીએ આપ્યા, ચોપડી ખરીદી તેવારે,
એવામા એક પુરૂષ બોલ્યો, ચોપડી જોઇએ છે મારે.
વાત ઉપરથી ધ્યાન પડ્યું કે, તે પુરૂષ તેની સાથેજ હતો;
છોટાલાલ કહે વિનવી, કંઈક તે અધુરોજ હતો.

(અપૂર્ણ)

(૧૧)

સુંબઝમાં મલકાતી બહેનો,

“સુધરેલ સુદરીઓ લલબલ કરતી તે મુજ નજરે આવે”

આડલો ધોળો ચણીયો ધોળો, ચોળા ધોળા પહેરે;
 અડધ સાડલો માથે ઝોઢી, બરી બજારે હીડી—સુ
 કેડમાં ઝુડો હાથમાં દુવાલ, લટક મટક તે ચાલે,
 સાસુનો સમાત ગમે નહીં, બહેનપણી સગ મ્હાલે—સુ
 પગમાં કપડા કટકટ બોલે રમકઝુમક તે ચાલે;
 લાજ સ્થરમને મુકી ખીંટીયે, વાંકો ગુચ્છો પાડે—સુ
 પોલકા માહે પોલ કરાવે, ઢોલ દમક વગડાવે,
 કાચની બગડી પહેરી બજારે, હાથ પોતે પકડાવે—સુ.
 પાલીસ ધાટના સોના બગડી, તાળાં શાક મ ગાવે,
 વીસ રૂપરડીના પગારે, મરીબ ધણીને ધમકાવે—સુ.
 છુટ રટોડોંગ મોળ પહેરી, ચરમા આખે લગાવે,
 સેન્ટ લવડર ને પકપાઉડર, લગાવે પોતે ગાલે—સુ
 સતી સીતા સુકન્મા સાવીત્રી, બોધ નહીં તેનો ધ્યાને લાવે,
 પતી બકિતને નેવે મુકી, કુકમ નહીંજ હાલે—સુ
 આવી હકીકત બોઈ જોટાલાલ, દોલગીરી મનમાં લાવે,
 દેસની પડતીનું મુખ્ય કારણ, દેસની બહેનો બતાવે—સુ.

(૧૨)

હોટલ કે ઢેઢવાડો.

અરે ઝો ચાહ પીનારા, જરા તમ આખ ખોલોને;
 ચયા શુ હીન્દના વેરી, જરા તો આમ જુવોને.
 તમારી ચાહના પાપે, દુધ સાકર થયાં મોઘા;
 અરે તમ ચાહ ત્યાજોને, થાયે તે વળી સોધા.
 ખિચારાં બાળકો રક્તાં, ન પામે દુધ ડેરીનું;
 અરે ઝો ચાહ પીનારા, ધણું કયા કપ વેરીનું.
 કમાવા હોટલો કાઢી, રૂપીઆ મેળવી લીધા;
 બનાવી બગલા પોતે, તમોને રાગીયા કીધા.
 ઑંડ લગાવ્યુ હીંદુ હોટલનુ, મોસહારી ત્યાં આવે છે;
 બતાવા શુદ્ધ છીએ તમને, દીલા ટપકાઓ તાણે છે.
 દીલાના તાણુનારાને, અરે મે હોટલે જોયા;
 અરે તમ ચાહતણે પ્યાલે, તમારાં ધર્મને ખોયા.
 છોટો કહે વિનવી, અરે હુ ચાહ ત્યાગ્યુ છું;
 તમો પણ ત્યાગજો બધુ, એવી હું આશા રાખું છું.

(૧૩)

ચાહ દેવીનો રાજ્યો.

(મરશીયો.)

હાથ વેચ ધર પાસ્યુ ધુતારી ચાહે;
 પીતાં હાહકાનું માંસ બળી ભથેરે—

એ પૈસાનો સીંગલ દીએ છે, ધર્મબ્રજ તે આપણો કરે છે,
હિન્દુ હોટલમાં માંસહારી ગરે છે રે— હાય.

સડેલા કાંઠા બટેટા વપરાયે, તેલ ખોરાના ભજ્યા તળાયે;
ખાધે ખાંસી દમ ચાલુ ચાવેરે— હાય.

ગોર બાપા ટેબલ પર બેઠા, બનેયા સવે જમવા પેઠા,
એ તો જમી રહ્યા છે એઠા જુઠારે— હાય.

હોટલમાં પેસતા પાછુ ન જુવો, હાથે કરીને ધર્મને ખુવો,
પછી પોકા મુકીને રૂવોરે— હાય.

મદા પોરીયા હોટલમાં ફરે છે, તે જોઇને ચીનરી ચડે છે,
છોટો કહે કે દીલ માર જળે છે રે— હાય.

(૧૪)

દાર કે શયતાન.

(બોબા ભગતનો આગખો.)

“મદિરા મૂકજો મારા ભાઈ, મદરમાં ગોથાં ખાસો નહિ.”
સાંજ વખતના પીઠામાં જમને, ઝાલો કોકોર કાઢી;
જાણે જનમતાં પાયો ન હોય, માંએ મળયુંથી માંદી...મદિરા.
જીંદ સરીખા હોઠ ફાડીને, રડે છે દારૂ મૂખ માંદી;
પેઠમાં બતાં એક બે જોડેન, નાચે કુદે છે ત્યાંથી...મદિરા.

એક બે દારતો ભેગા મળીને, જાય છે પીઠા માઠી,
 સમ ને સગરા પરાણે આપી, ઢીંચાવે છે ત્યાહી .મદિરા.
 પેલોરે પીધો બીજોરે પીધો, ત્રીજોરે જીમ તોતડમ,
 એક જણો બડબડનો બોલ્યો, ચવાણુ લાવો કામ મદિરા.
 બહાર પીઠાની આબ્યા જ્યારે, કરવા લાગ્યા બવઈ,
 તમારો માર્યો એક પોલીસે, શુદ્ધ બુદ્ધ આવી ગઈ. .મદિરા.
 ઘોતીયુ કહે હું ધર્મે ન ઢાકું, પાધડી કહે પર બધ,
 બડી ડરીતે બોલી મિચારી, મુવો તું કેમ ના લાઈ ..મદિરા.
 છોટો કર જોડી કહે છે, પીશો ન દાર કાઈ,
 કીધા છતા ન માનો તો, ખાડમા પડજો રોષ...મદિરા

(૧૫)

સદાના શોખીન.

અરે ઓ સદાના શોખીન, તમારો કેમ ઉઠ્યો છે દીન,
 તમને વળગ્યો જીવનો જીન, અરે ઓ સદાના શોખીન
 ગામ ગરાસ વરેણું ગાઠા ગુમાવશો ધરઆર,
 ઇજ્જત ખોશો અરે ઉલ્લુઓ સજા દેશે સરકાર;
 આખર મરશો ખાઈ અશીન વેચાશો દમડાના દોતીન—અરે.
 સગાં સહોદર અને કુટુંબી દેશે સઉ-શીટકાર,
 તરણીથી પણ્ય તુચ્છ ગણાશો નહીં ચાલે વહેવાર;
 વેચાશો દમડાના દોતીન અરે ઓ સદાના શોખીન.

(૧૬)

ખાલી ન પીવી.

પ્રાણ જતાં પણ ખાલો રે, કાંઈ ન પીશો—પ્રાણ.

આપી કમાણી પીડે, પાપી પરખાવું દીડે,
એને ત્વરાથી ટાળો ટાળો રે— કાંઈ.

નાખે નકાદી માંડી, ગટરો મધાતી ત્યાહી,
એને ત્વરાથી ટાળો ટાળો રે— કાંઈ.

કહેવું છોટાનું માની, કરશો ના કો નાદાની,
ડાઘ ન લાગે કાળો કાળો રે— કાંઈ.

(૧૭)

ગોંડળના નામદાર ઠાકોર સાહેબને વિનંતી.

(રાગ લજન.)

બાપુ તારા રાજ્યમાં, અમલદારોના ત્રાસ,
તેવત તારી પોકારી કહે, આ અમલદારોના ત્રાસ—બાપુ.
મ્યુનિસીપાલના ખાતા મહીતો, ધોર અધકાર જણાય,
રૈયતની કાંઈ દાદ ન સાંભળે, આ તે કેવો ત્યાગ—બાપુ.
બાપુ તારા ધોરાજીની, કંઈ લે સલાળ;
અતિયુ વિનાના ભોંકો, સામસામા અથડાય—બાપુ.

ધોરાજીની રૈયત કરતાં, કુતરા વધુ જણાય,
 રાતે જો રસ્તે નિકળે, કુતરા ફાડીજ ખાય—બાપુ
 બાપદાદાના ધરોમા તો, ફેરફાર ન કરાય,
 અમલદારો અટકાયત કરે, આ તે કેવો અન્યાય—બાપુ.
 થોડા પગારના તારા નોકરો, પ્રજા તણો કરે શિકાર,
 શિકાર પુરો પામે નહિ, કાયદા કરે છે તૈયાર—બાપુ
 બાપુ તારૂં રાજ અવિચળ રહે, એમ પ્રજાજન કરે પોકાર,
 ભુલ્મી ને વળી લાચીયા, કાઢે ભુમિ હુલ્કાર—બાપુ
 મ્યુનિસીપાલના ખાતાતણી, ચાગ વર્ષની કડુ છુ વાત,
 ચારઆની હડ વસુલ કરવા, મારે નાની બાળકીને માર—બાપુ
 ધાયા લાદી પાથરવી હોય તો, અરજીઓ અપાય.
 ચાર ચાર મહીના ફેગ ખાધે, ઠેકાણુ ન થાય—બાપુ
 મકાન નવું ચણવું હોય તો, નડે પદર પુટનો બાધ,
 નાણા આપી ખીજા ભરતા, નથી નડતો બાધ—બાપુ.
 પ્રજા દુ.ખી થાય ત્યારે, અરજી બાપુને અપાય,
 ચાર ચાર વર્ષો વિતી જતાં, જવાબ કંઈ ન જણાય—બાપુ.
 કર જોડી પ્રજા વિનતી કરે, સુજો પ્રજાજનોનો પોકાર,
 છોટો કરે વિનતી, આ જોશજનો વિસ્તાર—બાપુ,

